

dr Dorota Miłoszewska

IHiNP UwB, Katedra Polityki Międzynarodowej

SM-5: 30 godzin [wykład/konwersatorium]

Przedmiot: **PAŃSTWA OBSZARU POSTRADZIECKIEGO W POLITYCE ZACHODU**

TEMATY ZAJEĆ:

CZEŚĆ TEORETYCZNA

Stosunki międzynarodowe na obszarze postradzieckim

- I. Transformacja systemów politycznych państw obszaru byłego Związku Radzieckiego
 1. Zmiany polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989-1990 [Jesień Ludów]
 2. Przemiany ustrojowe „Wulkan Narodów” – koniec radzieckiej strefy wpływów
 3. Rozwiązanie RWPG i Układu Warszawskiego – skostniałe zimnowojenne struktury
 4. Upadek Związku Radzieckiego i powstanie Wspólnoty Niepodległych Państw
- II. Globalne przywództwo Stanów Zjednoczonych Ameryki po zakończeniu zimnej wojny
 1. Dylematy państw postradzieckich – między odnową a przełomem
 2. Proces globalizacji oraz główne problemy związane z bezpieczeństwem obszaru postsowieckiego w XX i XXI wieku
 3. Rosja i Zachód wobec przemian globalnych. Wzajemne niezrozumienie "Tego Innego/Obcego"
 4. Nieumiejętne stosowanie „inteligentnej siły” – potęga słów/nie oręża
- III. Nowy Ład Międzynarodowy – postrzeganie obszaru postradzieckiego
 1. Postnowoczesny świat wzajemnych zależności – współpraca „ponad granicami państw”
 2. „Zderzenie cywilizacji” czy „koniec historii” – dwa warianty współpracy międzynarodowej
 3. Stabilność systemowa nowo powstałych państw – priorytet i wyzwanie dla Zachodu
- IV. Zmiany polityczne w Europie Wschodniej – polityka państw wobec obszaru postradzieckiego
 1. Stany Zjednoczone – gwarant bezpieczeństwa i stabilizacji
 2. Unia Europejska – na drodze ku wolności i demokracji
 3. Nawiązanie i pogłębienie współpracy państw Europy Wschodniej z NATO
- V. Postnowoczesne zmiany – „walka bez użycia przemocy”
 1. Pokojowe rozwiązywanie sporów międzynarodowych – *Nonviolent Action*

2. *Soft power* państw obszaru postradzieckiego – w „jedności” siła
3. 198 metod walki „bez użycia przemocy” – fenomen „pokojowych rewolucji”

CZĘŚĆ PRAKTYCZNA

„Pokojowe rewolucje” państw obszaru postradzieckiego – zachodni punkt widzenia

- VI. Polityka Federacji Rosyjskiej wobec zmiany politycznej w państwach postkomunistycznych – założenia i cele rosyjskiej strategii politycznej
- VII. Serbska i gruzińska „pokojowa rewolucja” [„rewolucja buldożerowa”–„rewolucja róż]
- VIII. Walka o wolną Ukrainę – od Rewolucji na Granicy do EuroMajdanu
- IX. Kirgiska „rewolucja tulipanów” – lekkie „przetasowanie kart”
- X. Nieudane pokojowe rewolucje – Białoruś i Rosja

ZALICZENIE PRZEDMIOTU

- egzamin: aktywność na zajęciach (plus, minus, ocena), przygotowanie krótkich referatów.

DYŻUR NAUKOWY

- czwartki 13-14.30 [pokój 118/119].

LITERATURA PRZEDMIOTU

- Ash G.T., *Wolny świat. Dlaczego kryzys Zachodu jest szansą naszych czasów*, Kraków 2005.
- Bäcker R., *Międzywojenny eurazjatyzm*, „Arcana” 2000, nr 2(32).
- Brzeziński Z., *Wielka Szachownica. Główne cele polityki amerykańskiej*, Warszawa 1998.
- Baylis J., Smith S., *Globalizacja polityki światowej. Wprowadzenie do stosunków międzynarodowych*, Kraków 2008.
- Bryła J., *Strefy wpływów w stosunkach międzynarodowych. Aspekty teoretyczne i praktyczne na przykładzie supermocarstw*, Poznań 2002.
- *Czas EuroMajdanu*, red. R. Potocki, M. Domagała, D. Miłoszewska, Warszawa 2014.
- Domańska M., *Uwarunkowania procesów integracyjnych i dezintegracyjnych na obszarze poradzieckim*, Warszawa 2013.
- Fukuyama F., *Koniec historii*, Poznań 1996.
- Huntington P.S., *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego*, Warszawa 2003.
- Kapuściński R., *Ten Inny*, Kraków 2006.
- Kisielewski A.T., *Schyłek Rosji*, Poznań 2007.
- Kissinger H., *Dyplomacja*, Warszawa 2002.
- Kuczyńska-Zonik A., *Dylematy bezpieczeństwa państw bałtyckich po aneksji Krymu*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne” 2017, nr 2.
- *Lekcja Majdanu. Polskie czasopiśmiennictwo wobec Pomarańczowej Rewolucji*, red. R. Potocki, A. Stec, L. Kucz, Częstochowa 2008.
- *Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych*, red. J. Bryła, Z. Czachór, W. Malendowski i in., Poznań 2007.
- Madej Z., *Rosja na progu XXI w.*, „Polityka Wschodnia” 2002, nr 2.
- Miłoszewska D., *Pomarańczowa Rewolucja w kontekście rosyjskim – studium przypadku*, „Studia Społeczne”, 13 (2), Warszawa (WSM) 2015.
- Miłoszewska D., *Trójplaszczynowa szachownica. Segmentacja "Wielkiej Polityki" w rozważaniach Josepha Nye'a*, Warszawa 2010.
- Miłoszewska D., Potocki R., *Rewolucja wyborcza jako forma zmiany politycznej*, „Racja Stanu. Studia i materiały” – półrocznik Studiów Międzynarodowych we Wrocławiu, Wrocław 2011, nr 1/9.
- *Najnowsza historia świata...*, red. A. Patek, J. Rydel, J. J. Węc, Kraków 2000, t. 1-3.
- Nye S.J.Jr, *Soft Power. Jak osiągnąć sukces w polityce światowej*, Warszawa 2007.
- Pipes R., *Sowiecka strategia globalna*, [w:] Idem, *Rosja, komunizm i świat*, Kraków 2002.

- *Pokojowa Rewolucja jako instrument zmiany w krajach postkomunistycznych na przełomie XX i XXI wieku*, red. J. Macała, R. Potocki, A. Janiak, Zielona Góra 2006.
- *Potęga państw. 2018. Międzynarodowy układ sił w procesie zmian*, red. R. Biało-skórski, Ł. Kiczma, M. Sułek, Warszawa 2018.
- *Roczniki Strategiczne 1995-2018*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Sharp G., *Walka bez użycia przemocy*, Warszawa 1985.
- *Transformacja systemów politycznych państw obszaru byłego Związku Radzieckiego*, red. R. Herbut, W. Baluk, Wrocław 2010.
- *Ukraina 2004: między rewolucją a wyborami*, red. R. Potocki, A. Jawornicka, Ż. Leszkowicz-Baczyńska, Częstochowa 2008.
- Czasopisma naukowe:
 - „Międzynarodowy Przegląd Polityczny”
 - „Przegląd Politologiczny”
 - „Przegląd Polityczny”
 - „Sprawy Międzynarodowe”
 - „Stosunki Międzynarodowe”
 - „Forum”
- Dzienniki:
 - „Gazeta Wyborcza”
 - „Dziennik” – w tym szczególnie „Europa-Idee” (wyd. sobotnio-niedzielne)
 - „Rzeczpospolita”
- Artykuły w źródłach internetowych oraz portale naukowe.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- *Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie*, red. R. Zięba, Warszawa 2008.
- Bryc A., *Rosja w XXI wieku: gracz światowy czy koniec gry?*, Warszawa 2008.
- Brzeziński Z., *Bezląd. Polityka światowa na progu XXI w.*, Warszawa 1994.
- Brzeziński Z., *World Order*, New York 2015.
- Cooper R., *Pęknięcie granic. Porządek i chaos w XXI wieku*, Poznań 2005.
- Demjaniuk R., *Priorytety państw członkowskich i układy regionalne w ramach Wspólnoty Niepodległych Państw*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach” 2011, nr 89.
- Dębski S., *Geopolityczna przyszłość Rosji*, „Arcana” 1998, nr 1 (19).
- Friedman L.T., *Świat jest płaski. Krótka historia XXI wieku*, Poznań 2006.
- Kaplan D.R., *The Revenge of Geography: What the Maps Tells US About Coming Conflicts and the Battle Against Fate*, New York 2012.
- Kapuściński R., *Ten Inny*, Kraków 2006.
- *Międzynarodowe stosunki polityczne*, red. M. Pietraś, Lublin 2007.
- Świder K., *Rosyjska świadomość geopolityczna a Ukraina i Białoruś (po rozpadzie Związku Radzieckiego)*, Warszawa 2015.
- *20 lat transformacji. Osiągnięcia, problemy, perspektywy*, red. G.W. Kołodko, J. Tomkiewicz, Warszawa 2009.